

VRÚTOČAN

DVOJMESAČNÍK MESTA VRÚTKY - bezplatne

ROČNÍK 30, číslo 6/2019

V kultúrnej sále Kriváň bola 12. októbra uvedená do života kniha Márie Bičanovej s názvom Život a dielo staviteľa Stanislava Zachara, rytiera pápežského Radu sv. Silvestra, rodáka z Valče, ktorý veľkú časť svojho tvorivého života prežil vo Vrútkach, kde realizoval viaceré stavby. Na fotografii zľava primátor Branislav Zacharides, ktorý uvádzal publikáciu do života, autorka Mária Bičanová, pravnuk staviteľa Daniel Zachar a starostka obce Valča Mária Ondráčková. (Viac na str. 6.)

Príjemné prežitie vianočných sviatkov
a veľa šťastia v novom roku 2020
praje redakcia Vrútočana!

Vo Vrútkach sa rekonštruoval vodovod

Ako si iste Vrútočania, ale i návštevníci Vrútok v minulých týždňoch mohli všimnúť, na úseku Ulice sv. Cyrila a Metoda až po križovatku s Nábřežnou ulicou došlo k rozkopávke ulíc, pretože Turčianska vodárenská spoločnosť, a. s., Martin realizovala rekonštrukciu verejného vodovodu na úseku dlhom 277 m. Práce sa začali koncom septembra a prebiehali do konca novembra.

Dôvodom, prečo sa TURVOD rozhodol prikrížiť k tejto rekonštrukcii, bol nevyhovujúci stavebno-technický stav potrubia uloženého v zemi a ešte bolo

nevyhnutné zmeniť spôsob vedenia potrubia zaveseného na moste ponad rieku Turiec, pretože na mostnej konštrukcii už ďalej nemožno ponechať zavesené vodovodné potrubie.

Zrekonštruovaný úsek vodovodu bol vyhotovený z polyetylénových rúr HDPE DN 150 (Ø 160 x 9,5 mm), ktoré boli uložené do zeme pretlakom popod dno koryta rieky Turiec. Na nové potrubie sa prepojilo osem existujúcich vodovodných prípojk a na rekonštruovanom úseku boli osadené tri zemné hydranty. Rozpočtový náklad stavby predstavuje

cca 125 000 € s DPH.

Rekonštrukčné práce boli na niektorých úsekoch skomplikované tým, že až po rozkopaní cestného telesa sa ukázali skutočné trasy vedení niektorých iných inžinierskych sietí, ktoré neboli zaevidované v mapových podkladoch dostupných pri vypracovaní projektovej dokumentácie stavby. Z týchto dôvodov bolo v kolíznych úsekoch nevyhnutné operatívne prispôbiť trasu vedenia vodovodného potrubia novým aktuálnym možnostiam. Tak napríklad v navrhutej trase vedenia nového vodovodu sa odkryla šachta horúcovodného vedenia, ktorá nebola zakreslená v podkladoch vlastníka tejto inžinierskej siete, a preto sa nový vodovod reálne nemohol uložiť na mieste, ako to navrhol projekt stavby. Nakoniec sa všetky tieto prekážky vyriešili vďaka pochopeniu a ústretovosti všetkých zúčastnených strán, za čo je spoločnosť TURVOD ako realizátor stavby vďačná, pretože len dohoda mohla viesť k úspešnému ukončeniu stavby a obnoveniu dodávky kvalitnej pitnej vody.

Ing. Eleonóra Brndiarová
Turčianska vodárenská spoločnosť, a. s.

Rekonštrukcia telocvične pokračuje podľa plánu

Dňa 26.9.2019 začali rekonštrukčné práce na telocvični pri ZŠ Hany Zelinovej vo Vrútkach. Realizátor rekonštrukčných prác (firma SOAR spol. s. r. o.) postupuje so zámerom vykonať práce na vonkajšej časti tak, aby bola stavba uzatvorená do zimy, a následne budú práce pokračovať vo vnútorných priestoroch.

V súčasnosti sa podarilo ukončiť práce na streche nad cvičebným priestorom, osadiť nové okenné výplne zo západnej strany budovy, zatepliť budovu zo severnej aj južnej strany, postaviť deliace priečky v sociálnej časti objektu. Mesto Vrútky priebeh stavebných prác sleduje na pravidelných kontrolných dňoch.

Pripravenosť mesta Vrútky na zimnú údržbu

Mesto Vrútky bude už štvrtú sezónu vykonávať zimnú údržbu vlastnými prostriedkami. Používa pri tom traktor so sypačom a radlicou, multikáru s rovnakou výbavou, UNC, snehové frézy a v tomto roku pribudnú aj malotraktory s pluhom na čistenie chodníkov. Chodníky pravidelne čistia od snehu aj zamestnanci oddelenia komunálnych služieb. Je pripravený dostatok inertného a chemického materiálu na posyp. Napriek pripravenosti na zvládnutie zimnej údržby radi privítame aj aktívnu pomoc občanov pri odpratávaní snehu a čistení chodníkov pred rodinnými a bytovými domami.

Tel. číslo dispečera zimnej údržby 0907 710 546. Tel. číslo Mestskej polície vo Vrútkach 0948 159 159.

Ing. Dušan Kramár

Milí Vrútočania, ctení čitatelia,

do konca roka chýba ešte niekoľko týždňov – je teda ešte priskoro bilancovať. Myslím si, že tohtoročné Dni mesta Vrútky nepatrili medzi tie najhoršie a na 150. výročie narodenia staviteľa a architekta Stanislava Zachara sme tiež nezabudli. Všetkým, čo sa na organizácii týchto podujatí podieľali, veľmi pekne ďakujem. Po vlne letných opráv a rekonštrukcií školských zariadení sme spustili aj druhú vlnu schválených investícií na tento rok. Verím, že svojou časťou pomôžu zvýšiť atraktivitu nášho mesta a kvalitu života v ňom. Osobitne ďakujem vodičom, ktorí rešpektovali dočasné dopravné značenie pri rekonštrukcii vodovodu na Ulici sv. Cyrila a Metoda. (Viac v samostatných článkoch tohto čísla.)

Popravde – myslou už sme na úrade pri príprave toho, čo nás čaká budúci rok. Z ekonomickej stránky nebude ľahký. Z médií už asi viete, že legislatívne zmeny, ktoré schválila Národná rada SR, majú za následok výpadok plánovaných príjmov samospráv. Aj my ako iné mestá a obce musíme pristúpiť k zvýšeniu vybraných miestnych daní a poplatku za odpad, ako aj racionalizovať výdavky z nášho rozpočtu, čo sa týka školstva, verejnej dopravy, mestského úradu alebo iných oblastí.

Nie, nezalamujeme rukami, hoci nám je ľúto, že túto nepohodu nezavinila ani tak médiami očakávaná kríza, ktorá si zatiaľ dáva načas, ako skôr predvolebné balíčky našich zástupcov v Bratislave, za ktoré nemôže ani Brusel, ani Moskva, ale len my sami.

Tieto riadky čítate v čase, keď už v našom meste finišujú prípravy na adventné obdobie. Bude pretkané pestrými podujatiami, o ktorých sa viac dočítate na 11. strane tohto čísla. Verím, že si medzi nimi nájdete tie svoje, aby ste si nielen užili trocha kultúry, ale snád' sa aj stretli s priateľmi, ktorých ste dlhšie nevideli, a tak pocítili trošku vrútockej spolupatričnosti. Ja sa veľmi teším na to, že svoj sľub o opätovnom vystúpení „na domácej pôde“ splní aj husľový virtuóz Dalibor Karvaj, čerstvo vymenovaný za koncertmajstra Viedenských symfonikov, k čomu mu aj touto cestou veľmi blahoželám v mene svojom, ako aj v mene mesta Vrútky. Jeho spoločný koncert s gitaristkou Miriam Rodrigez Brüllou som videl minulý rok v Žiline a viem, že sa máme na čo tešiť. Ale teším sa samozrejme aj na sólistov Donských kozákov, Martina Babjaka sprevádzaného klaviristom Danielom Buranovským a ostatné podujatia, na ktoré Vás všetkých rád pozývam.

Keďže je toto číslo zároveň číslom vianočným, dovoľte mi popriať Vám, aby ste tohtoročné sviatky strávili v kruhu najbližších a v čo najpríjemnejšej atmosfére. A hoci to v čase písania týchto riadkov tak nevyzerá, prajem Vám, aby vianočnú atmosféru dotvorila aj nejaká tá snehová vločka, ktorá nehučne cinkne do okna a usadí sa na parapete, aby nám čo najviac pripomenula, aké čarovné môžu Vianoce byť, ak si pre ne vieme vo svojich srdciach vytvoriť miesto. Prajem Vám, aby tie Vaše Vianoce, ale aj čas adventu boli jednými z najkrajších, aké ste v živote zažili.

Branislav Zacharides
primátor

Moji milí spoluobčania,

Rok s rokom si čochvíľa podá ruku a my sme už niekoľko týždňov vopred masírovaní témou Vianoc. „Čas radosti veselosti“ všade okolo nás. Reklama nás presviedča, že budeme šťastní, budeme mať radosť a veselosť len vtedy, ak svoje domácnosti a svoje vnútra naplníme novými „hračkami“. Hračkami, ktoré pár týždňov po Vianociach často krát zostanú zabudnuté, pretože nám srdce i oči budú túžiť po ďalšom zážitku z naplnenia. A tak sa ani poriadne nevieme už tešiť a radosť. Ved' predsa máme kedykoľvek dosiahnutiu to, po čom nám srdce túži. Lenže text piesne pokračuje aj ďalej: „Čas radosti veselosti nastal požehnaný, keď Spasiteľ Vykupiteľ narodil sa z panny“. Čas Vianoc, ktorý sa k nám blíži nie je o darčekoch, nie je o radosti a veselosti z chvíľkového šťastia pod Vianočným stromom. Čas Vianoc je o Božej láske, ktorá sa do tohoto sveta prevalila vo chvíli Kristovho narodenia. V čase požehnania tohoto sveta Jeho prítomnosťou. Tento dar je tým, ktorý sa veriacemu človeku nikdy nepreje.

Prajem nám všetkým, aby sme tohto ročné Vianoce prežili v požehnanom čase. Aby sme si našli počas toho času radosti a veselosti aj ten najvzácnejší dar, ktorý sa nedá kúpiť za žiadne peniaze. V dieťati Ježišovi totiž prišla do tohoto sveta radosť, nádej a láska.

Váš brat farár Marián Krivuš

MESTSKÝ ÚRAD VRÚTKY OZNAMUJE

Z dôvodu ročnej uzávierky

bude v čase

od 23.12.2019 do 7. 1. 2020

POKLADŇA ZATVORENÁ

Posledným dňom, kedy je možné využiť služby pokladne je piatok 20.12.2019

od 8.00 do 12.00 hod.

Pokladňa bude opäť otvorená

od stredy 8. 1.2020

Pri uhrádzaní poplatkov je možné v období od 23.12.2019 do 7. 1. 2020 využiť služby banky, pošty alebo internet bankingu.

Poplatky je možné uhradiť na nasledovné čísla účtov:

1. Kom. odpad	SK16 0200 0000 0013 2101 7051
2. Dane	SK04 0200 0000 0000 1172 4362
3. Soc. služby	SK04 0200 0000 0000 1172 4362
4. Stravné	SK80 0200 0000 0016 6082 4456
5. Školné	SK20 0200 0000 0016 3256 5653
6. Garáž	SK51 0200 0200 3600 1172 4362
7. Nájom. byty	SK94 0200 0000 0039 7658 1058

Z oceňovania osobností, na fotografii zľava: Radoslav Coufal, Lucia Jesenská, Alžbeta Horecká, Eva Bebčáková, Branislav Zacharides, Mária Kuzicová, Marta Bobrovská, Peter Marček, Elena Šmidtová, Ján Grauzel

DNI MESTA Vrútky 2019

Vystúpenie Adama Ďuricu

Farmársky deň v Kriváni

Tohtoročné oslavy Dni mesta, počas ktorých sme si pripomenuli už 764. výročie prvej písomnej zmienky o Vrútkach, boli spojené s rôznymi sprievodnými podujatiami. Hneď prvým bolo rozprávanie príbehov z druhej svetovej vojny o Márii Pelcerovej, ktoré vrútockým školákam a seniorom porozprávala Darina Hudecová. Ďalším podujatím bola prezentácia výpestkov

našich záhradkárov spojená s výstavou húb. Toto podujatie si nenechal ujsť ani predseda Slovenského zväzu záhradkárov Eduard Jakubek. Hlavný piatkový program 20. septembra bol spojený s jarmokom rôznych tradičných a ľudových remesiel, rôznorodosti chutí a zručností ľudí. Dopoludnia sa konalo v Sobášnej sieni MsÚ slávnostné oceňovanie významných osobností mesta. Popoludňajší program

na pešej zóne bol v znamení kampane Na kolesách proti rakovine. Táto premiérová akcia mala bohatý program. Najprv sa jazdilo na novootvorenom dopravnom ihrisku v areáli Spojenej školy a potom po cestách Turčianskej záhradky z Necpál cez Žabokreky, Martin až do Vrútok. Po trinástej program na pešej zóne otvorila bubnová show – Campana Batucata a vystúpil majster sveta v cyklotriale Ján Kočiš. Občanom nášho mesta sa prihovril tiež primátor Branislav Zacharides a gestor kampane Na kolesách proti rakovine Ján Juráš. V kultúrnom programe sa predstavili aj žiaci Základnej umeleckej školy Frica Kafendu. Program pokračoval koncertmi kapiel JADA, Fénix, DeART a vrcholil vystúpením speváka Adama Ďuricu. Dni mesta sa zavŕšili v Evanjelickom kostole Dr. Martina Luthera vo Vrútkach slávnostnými službami Božími s požehnaním mestu Vrútky.

-red-, foto: Michal Lašut

Účastníci kampane Na kolesách proti rakovine

Športový deň v SENIOR-e

Dňa 8. októbra zorganizoval SENIOR – Zariadenie pre seniorov a Dom sociálnych služieb Vrútky už VI. ročník Športového dňa, ktorý bol spojený so IV. ročníkom nácviu evakuácie zariadenia ako prevencie pred požiarom v spolupráci s HaZZ v Martine. Priebeh evakuácie bol plynulý vďaka dobrej organizácii zamestnancov zariadenia, disciplíne klientov a vysokej odbornosti príslušníkov HaZZ Martin. Celé zariadenie sa „zmobilizovalo“ za úctyhodných 14 minút a 26 sekúnd. Po evakuácii sa slávnostne začal športový deň, na ktorom sa zúčastnil

primátor mesta Vrútky Branislav Zacharides a poslanci Eva Kozejová Kačková a Marek Veverica. Zariadenie SENIOR pripravilo duel: SENIOR vs. mesto Vrútky. Zahrievacím kolom bol prekážkový „beh“ s klientmi, ktorí sú odkázaní na invalidný vozík, za asistencie zamestnancov a našich hostí. Naostro sa duel konal v disciplínach: petang, ruské kolky, popoluška, hod loptičkou do vedra a strelba zo vzduchovky. Klienti si okrem týchto disciplín mali možnosť zahádzať basketbalovou loptou do koša, zahrať šípky a získať najlepší čas v slalome

s vajítkom na lyžici. Po týchto športových aktivitách si všetci pochutnali na bohatom občerstvení a tanieri guláša, ktoré pripravilo zariadenie aj za pomoci šikovných klientok, občianskeho združenia Seniorko a dodávateľa stravy GOLDO, s. r. o. Po občerstvení bol vyhodnotený duel SENIOR vs. mesto Vrútky, ktorý vyhralo mesto Vrútky. Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k organizácii Športového dňa.

Ing. Denisa Brašeňová
riaditeľka zariadenia

Keď sa stretnú dva svety

Hádam každý z nás má v duši ukryté nádherné spomienky na svojich starých rodičov alebo aspoň jedného z nich. Na starú mamu v zástere a jej rozvoniavajúci koláč a na starého otca s usmiatymi očami pomáhajúceho v kuchyni. Svet lásky a dobrého jedla. Takýto očarujúci svet si

pripomenuli v októbri žiaci a učitelia Súkromnej základnej školy pre žiakov s vývinovými poruchami učenia vo Vrútkach. Už od rána sa chodby školy akoby zázrakom zmenili na obrovskú jedáleň s prestretými stolmi a triedy na veľké kuchyne. V každej sa od rána varilo, pieklo a smažilo. A keďže máme jeseň, hlavnú úlohu hrali v jednotlivých jedlách vždy zemiaky... Vrútocké staré mamy si zaviazali zástery a varili spolu s malými i veľkými žiakmi. Miesili koláče, strúhali zemiaky, valkali cesto, miešali demikát. A výsledok? Šťastné deti, spokojní starí rodičia a jedlá od výmyslu sveta – dokonca i zemiaková nátierka, tatársky zemiakový biftek či zemiakový koláč! A k tomu tanečná hudba, voňavá kávačka a čaj. O rok opäť dovidenia, starí rodičia!

Mgr. Zuzana Furová

Koncert ku Dňu seniorov

Symbolika jesene je tradične spojená so seniormi a október ako mesiac úcty k starším si pripomínáme pravidelne. Úcta k starším by mala byť spontánna, nenásilná a sústavná. Starší ľudia si ju zaslúžia. Mesto Vrútky preto aj tento rok usporiadalo hudobné podujatie pre našich seniorov. V programe zazneli ľudové skladby v podaní Javorových huslí a publikum potešil svojím vystúpením aj Bohuslav Figura.

-red-

Dni staviteľa Stanislava Zachara vo Vrútkach

Pri príležitosti 150. výročia narodenia architekta a staviteľa Stanislava Zachara usporiadalo mesto Vrútky v spolupráci so združením Brána Turca a MO Matice slovenskej vo Vrútkach sériu podujatí.

Stanislav Zachar sa narodil 13. októbra 1869 vo Valči a zomrel 12. januára 1937 vo Vrútkach, kde je aj pochovaný v rodinnej hrobke. Svojimi stavbami sa nezmazateľne zapísal do histórie Turca. Jeho rukopis je na viacerých verejných budovách nielen vo Vrútkach, ale aj v Martine. Veľkosti jeho osobnosti sme sa venovali v minulom dvojčísle Vrútočana. V nasledujúcich riadkoch si priblížime podujatia, ktoré sme usporiadali na jeho počesť.

Štvrtok 10. októbra sa vo Vrútkach konali dve spomienkové akcie.

V areáli Základnej umeleckej školy Frica Kafendu bol odhalený pamätník venovaný T. G. Masarykovi z roku 1926 s dvomi pamätnými tabuľami, ktoré dalo mesto Vrútky obnoviť. Pamätník bol postavený z iniciatívy členiek Dorastu Československého Červeného kríža. Návrh pomníka a pôvodných tabúľ pripravili vtedajší miestni učitelia Kubišta a Rakušan pod stavebným dozorom (bez nároku na honorár) staviteľa Stanislava Zachara. Obnovený pamätník odhalil primátor mesta Branislav Zacharides a etnografka, historička a muzeologička Zora Mintalová Zubercová. Druhým spomienkovým podujatím bola výstava, ktorú mesto Vrútky usporiadalo spolu so združením Brána Turca. Zostavil ju Igor Dobrovolný. Sprievodným

programom bolo vyhodnotenie výtvarnej súťaže žiakov a prednáška Zory Mintalovej Zubercovej.

Dni Stanislava Zachara pokračovali aj počas víkendu.

Sobotu 12. októbra bola v kultúrnej sále Kriváň uvedená do života kniha Márie Bičanovej Život a dielo staviteľa Stanislava Zachara, rytiera pápežského Radu sv. Silvestra. Obsahuje fotografie kostolov a budov, ktoré Stanislav Zachar realizoval. Ako píše autorka, „najkrajšou stavbou bola jeho rodina“. Na prezentácii knihy sa osobne zúčastnili aj viacerí potomkovia a členovia stavitelovej rodiny. Obec Valča staviteľovi na návrh MO Matice slovenskej udelila čestné občianstvo in memoriam. Tento výnimočný večer umocnilo, keď ho z rúk starostky Valče Márie Ondráčkovej prevzal za prítomnú rodinu najmladší potomok Daniel

Zachar, ktorý knihu aj graficky upravil. Primátor Vrútok Branislav Zacharides uviedol: „Sme s ním konfrontovaní viac-menej každodenne, veď bez jeho stavieb by Vrútky okrem pár výnimiek boli iba obytnou zónou veľkého Martina. Veď si len predstavte naše mesto bez rímskokatolíckeho Kostola sv. Jána Krstiteľa, bez budovy mestského úradu, bez synagógy, kde sa práve nachádzame, ale aj Kína 1. máj, hasičskej zbrojnice, Zacharovej viľy a bytoviek v jej okolí.

A hoci o ňom možno nepíšu každodenne médiá, tak my, ako aj obyvatelia mnohých iných stredoslovenských miest a obcí dodnes užívame stavby, na ktorých projektovaní alebo výstavbe sa podieľal.“

Dni Stanislava Zachara vyvrcholili nedeľu 13. októbra sv. omšou a pietnou spomienkou pri jeho hrobe na vrútockom cintoríne. -red-

Československý Červený kríž a jeho dorast vo Vrútkach

V rámci osláv Dní Stanislava Zachara, významného Vrútočana, známeho staviteľa a architekta, sa vo Vrútkach uskutočnili významné a zaujímavé akcie. Dňa 10. októbra 2019 k nim patrilo znovuoďhalenie Pamätného stĺpu či skôr pamätníka, ktorý v októbri 1926 venoval Dorast Československého Červeného kríža (ďalej ČsČK) vo Vrútkach prezidentovi Československej republiky a od februára 1919 čestnému predsedovi ČsČK Tomášovi G. Masarykovi. Stavebný dozor nad realizáciou pamätníka mal Stanislav Zachar, vtedajší predseda miestneho spolku ČsČK vo Vrútkach. Roku 2019, ktorý je rokom 100. výročia vzniku ČsČK, sa tak symbolicky podarilo spojiť spomienku na toto dôležité výročie s nemenej významnou osobnosťou Vrútok, s bohatou históriou ČK aj Dorastu ČsČK vo Vrútkach.

Napriek tomu, že sa vznik ČsČK spája s februárom 1919, história ČK vo Vrútkach je oveľa staršia. Už v polovici 80. rokov 19. storočia pôsobila v Turčianskej župe zemská odbočka Spoločnosti Červeného kríža pre krajiny Svätej maďarskej koruny a v rámci nej miestne odbočky, medzi ktorými patrilo popredné miesto odbočke ČK vo Vrútkach. V jej výbore bol MUDr. J. Tugendhad, od polovice 90. rokov 19. storočia aj MUDr. A. Straus. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa vo Vrútkach školili dobrovoľné sestry ČK, poskytovala sa pomoc sociálne slabým, zabezpečovali sa lôžka a potreby prvej pomoci v prípade vojny,

konali sa peňažné zbierky. Výbor vrútockej odbočky ČK sa od roku 1912 snažil riešiť špecifickú situáciu súvisiacu s častými a ťažkými úrazmi na železnici postavením vlastnej nemocnice. Napriek tomu, že v júni 1913 vznikol vo Vrútkach zdravotný obvod, požiadavku na nemocnicu sa nepodarilo presadiť. Činnosť vrútockej odbočky ČK sa zintenzívnila s blížiacou sa prvou svetovou vojnou. Odbočka organizovala kurzy pre dobrovoľné sestry ČK, budovala materiálové zásoby, evidovala lôžka pre ranených, chorých a rekonvalescentov. V januári 1915 mala odbočka úctyhodných 100 členov, jej predsedom bol MUDr. A. Brichta, podpredsedom MUDr. V. Szolárik, členkou a dobrovoľnou ošetrovatelkou ČK manželka MUDr. Szolárika, manželka staviteľa Zachara, učiteľky Turanská a Sásková, manželky učiteľov, remeselníkov, dielovedúcich, rušňovodičov, železničných úradníkov, sprievodcov, roľníkov i 46 dcér vrútockých rodín. Za obetavú prácu v pomocnej nemocnici ČK a v ošetrovni na vrútockej železničnej stanici boli roku 1916 vyznamenaní striebornou vojenskou medailou II. stupňa MUDr. A. Brichta, MUDr. V. Szolárik, J. Petricsek, neskorší predseda miestnej odbočky ČK vo Vrútkach. Striebornú medailu dostala pani Balszanková, Fischerová, Vadnaiová, Vogelhutová. V dodatočnom návrhu, ktorý osobne predložila barónka Révayová z Nécspál, predsedníčka ČK v Turčianskej župe, boli aj ďalšie dobrovoľné ošetrovatelky ČK.

Po februári 1919 čakalo na novovzniknutú spoločnosť ČsČK a jej predsedníčku Alicu Masarykovú množstvo nesmierne náročnej práce: pomoc chorým, invalidom, biednym, hladujúcim, matkám s malými deťmi, sirotám, polosirotám, školákom. Po skončení prvej svetovej vojny sa totiž útrapy ľudstva neskončili a epidémie, hlavne chrípka nazývaná španielka, pripravili o život viac ľudí ako bolo obetí vojny. Preto na medzinárodnej zdravotníckej konferencii v Cannes bol v apríli 1919 pripravený Mierový program ČK. S ním súvisel aj vznik samostatných dorastových sekcií pri národných spoločnostiach ČK, ktorý mal poskytnúť neodkladnú pomoc deťom a mládeži. Prvé dorastové sekcie ČK vznikli v zámorí a roku 1921 v Európe

vrátane Československa. Hlavnou činnosťou Dorastu ČK bola koncepčná výchova detí k zdraviu, vzájomnej pomoci i priateľstvu detí vo svete. Prvoradou úlohou zdravotníckeho programu bolo naučiť deti dokonalej čistote a láske k zdravému vzduchu. Tento cieľ mal nesmierny význam, lebo súvisel so zlepšením podlomeného a oslabeného zdravia detí. Dorast ČsČK bol jedinou školskou organizáciou, ktorú Ministerstvo školstva a národnej osvety ČSR povolilo na školách vrátane Vrútok. Členmi dorastu boli žiaci, študenti, učitelia, pracovali v ňom lekári a zdravotnícki pracovníci. Základnou organizačnou jednotkou bola trieda. Dorast ČsČK mal bohatú činnosť zameranú na starostlivosť o zdravie, osobnú hygienu a čistotu okolia, denný telocvik mimo školy, zdravotnícke kurzy, záhradkárске práce. Ústredie Dorastu ČsČK často nahrádzalo nedostatky štátnej a sociálnej starostlivosti o deti a mládež. V rámci koncepčného programu vybavilo školy lekárničkami vrátane séra proti hadiemu jedu. Do tried zabezpečilo uteráky, mydlá, mydelničky, umývadlá, vešiaky, osobné váhy, zdravotné listy, tabuľky na vyšetovanie zraku, osnovy kurzov prvej pomoci a ošetrovateľskej starostlivosti, pasty na podlahy a pod. Lekári a zdravotnícki pracovníci pravidelne merali a vážili žiakov, vyšetovali im zrak a robili im záznamy do zdravotných listov. Žiakov s oslabeným zdravím posielali na liečebné pobyty. Prvoradou úlohou dorastencov bola povinnosť byť zdravý. Preto aj vrútocké dorastenky a dorastenci plnili 12 pravidiel, ktoré sa týkali osobnej hygieny, čistoty odevu, správneho držania tela, jedenia ovocia a zeleniny, pitia mlieka, osemhodinového spánku vo vyvetranej miestnosti, čistoty v triede i doma, dýchania cez nos a nie cez ústa, pobytu na slnku a zdravom vzduchu, vystríhania sa alkoholu a fajčenia. Dorastenci mali navyše vždy a všade pomáhať spolužiakom i všetkým ľuďom, ktorí pomoc potrebujú, brániť proti krivde všetky živé tvory a ochraňovať kvety a stromy. Aj vďaka tomu sa u dorastencov podarilo vypestovať správne a zdravé návyky na celý život.

PhDr. Zora Mintalová Zuberová

Cirkus v žiare lampiónov

Ani tento školský rok sme si nenechali ujsť príležitosť stráviť noc v našej alma mater. Piatok večer 25. októbra svetlá na chodbách Základnej umeleckej školy Frica Kafendu vo Vrútkach nezhasli ako obvykle – ostali svietiť a obohatili sa aj o farebné tóny. Radosť, smiech a spev známych melódií s pomocníčkou gitarou už neboli zamknuté len za bránami školy, ale vkĺzli do ulíc mesta. Naši malí umelci v spoločnosti svojich pedagógov a rodičov zažili lampióny a s dobrou náladou i veselou piesňou pomaly prebúdžali usínajúce mesto. Náš milý sprievod sa počas svojej „púte“ rozšíril aj o ďalších členov z okolia, ktorí s nami chceli zdieľať aspoň chvíľku tejto neopakovateľnej atmosféry. Cieľ vyčarovať úsmev na tvárach okoloidúcich a rozžiariť tmavé ulice mesta pozitívnou energiou sme úspešne zvládli a presunuli sme sa do tried ZUŠ, kde

si pedagógovia všetkých odborov pre žiakov pripravili pútavé a netradičné úlohy – iné ako sa v daných odboroch zvyknú realizovať. Fotoaparátom sme zachytili usmiate tváre našich zverencov, ktorí si vyskúšali ohňovú šou v tanečnom odbore, herecké etudy literárno-dramatického odboru, zaujímavé výtvarné techniky vo výtvarnom odbore až po karaoke šou v hudobnom odbore. A naraz sme mali školu plnú klaunov, milých zvieratiek a šašov... Zatúlala sa tam dokonca aj čarodejnica s magickou svietiacou paličkou. Inak to ani nemohlo byť, keďže ústrednou témou bol CIRKUS. Aj túto úlohu sme zvládli bravúrne a pokročilá hodina zadala poslednú – úspešne uspať klaunov, šašov aj zvieratká. Nepodarilo sa to v rovnakom čase, ale predsa. Prebudenie spokojných, aj keď trochu nevyspatých tváričiek našich žiakov, nám dalo odpoveď na dôležitú otázku.

Áno, práca pedagógov má zmysel aj mimo pracovného času. A keď sa k tomu pridruží aj pozitívna a úprimná spätná väzba žiakov, ani malá pochybnosť tu nemá miesto. Cieľ „byť v škole rád“ bol splnený.

Mgr. Jozefína Furcoňová

Swingová tančiareň s FUNNY FELLOWS

Swingová tančiareň už po druhý raz prilákala v októbri do kultúrnej sály Kriváň nadšencov swingu. Old time band Funny Fellows predviedol veselý koncert s prvkami humoru a kabaretu. Zazneli slávne, ale aj zabudnuté hudobné melódie v dobovom štýle. V programe sa predstavila aj známa slovenská herečka Anka Šišková. Večer priniesol všetkým obrovskú dávku dobrej nálady a tiež exkurziu do 30. a 40. rokov minulého storočia. **-red-**

Pripomenuli sme si Deň vojnových veteránov

Zúčastnili sa na ňom vojnoví veteráni, príslušníci Ozbrojených síl SR, predstavitelia mesta Vrútky a Martina. Za mesto Vrútky viceprimátor Marián Krivuš a prednostka MsÚ Anna Sviteková. V súčasnosti si táto tradícia nachádza svoje dôstojné miesto i na Slovensku. 11. novembra o 11. hodine a 11. minúte zazneli v mnohých mestách kostolné zvony. Z histórie sa dozvedáme, že práve 11. novembra 1918 o 11. hodine a 11. minúte zaznela

posledná salva pri podpisovaní prímeria v Compiègne vo Francúzsku, ktorým sa skončila prvá svetová vojna. V niektorých krajinách nazývajú Deň vojnových veteránov aj Deň červených makov. Roku 1920 totiž prijali vojnoví veteráni kvet červeného maku za symbol spomienky na vojnové hrôzy.

-red-

POZVÁNKA

Vrútocká bítová omša z roku 1969 zaznie nanovo

**Sobotu 28. decembra
sa o 18. hodine
uskutoční
v rímskokatolíckom
Kostole sv. Jána Krstiteľa
vo Vrútkach**

pri príležitosti 50. výročia
skomponovania bítovej omše
v Československu **vrútockými
autormi Hankou Šupínovou
a Šaňom Zacharidesom
slávnostná svätá omša.**

**Celebrovať ju bude
biskup Žilinskej diecézy
Mons. Tomáš Galis.**
Hrať budú pôvodní
hudobníci z roku 1969.

Takto to vyzeralo počas týždňa zdravej výživy vo vrútockých školách

V ZŠ Hany Zelinovej triedne kolektívy súťažili v príprave zdravých jedál, aranžovaní a dekorovaní zaujímavých ozdôb z prírodnín a v kreslení plagátov.

V MŠ na Nábřežnej ulici sa kuchárky zamerali na prípravu ovocných a mliečnych dezertov, zeleninových príloh a šalátov, múčnikov s netradičnými, ale výživovo hodnotnými plnkami.

V MŠ na Ulici francúzskych partizánov deti rôznymi hrami, kvízmami, súťažami, návštevou knižnice spoznávali ovocie a zeleninu. Zapojili aj rodičov, ktorí vyrábali krásne postavičky z gaštanov, ovocia a zeleniny.

10.12. 2019 o 16.00 hod.
v ZUŠ Frica Kafendu Vrútky

Vianočné trhy spojené
s predajnou výstavou detských prác

„DETI DEŤOM“

Finančná zbierka a výťažok z akcie budú použité na nákup detských pyžamiiek a polohovateľných vankúšov, ktoré budú slúžiť pre skvalitnenie podmienok detských pacientov kliniky detskej chirurgie v Univerzitnej nemocnici v Martine.

ZUŠ UNIVERZITNÁ NEMOCNICA MARTIN

Aj takto podporujú školské knižnice záujem detí o knihy

Dňa 28. októbra 2019 sa v rámci súťaže Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice, ktorú vyhlasuje Slovenská pedagogická knižnica pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc, uskutočnilo v kultúrnej sále Kriváň zábavné podujatie, ktoré pripravili žiaci Spojenej školy na ulici M. R. Štefánika vo Vrútkach. Tohtoročná téma bola – *Inšpirujúci žiaci, tvorivá myseľ: 145. výročie narodenia Jozefa Gregora Tajovského*. Pri príprave programu sa učitelia i žiaci pridržali hesla: „Svet, ktorý vo svojom diele predstavil, patrí minulosti. No Jozef Gregor Tajovský a jeho dielo patrí prítomnosti.“ Žiaci všetkých ročníkov II. stupňa pripravili projekt, v ktorom mali diváci možnosť vzhliadnuť prebudenie Tajovského v 21. storočí. Predstavili jeho život i literárnu tvorbu s prepojením na súčasnosť a poukázáním na aktuálnosť jeho tém

i v dnešnej hektickej dobe. Išlo o akúsi komparáciu vtedajšieho Tajova a súčasných Vrútok. Program bol kombináciou hovoreného slova, hudobných vystúpení, humorných scénok, dopĺňaný prezentáciou s obrázkami a videami. Atmosféru obohatili aj výtvarné práce žiakov I. stupňa stvárňujúce podobizeň Jozefa Gregora Tajovského, jeho rodný dom i vrútocké budovy. Všetci účinkujúci žiaci zobrali svoje roly vážne, zodpovedne sa pripravovali na vystúpenie a za svoju ochotu a snahu si vyslúžili vďaku, obdiv, chválu a veľký potlesk.

Mgr. Anna Mistríková

Jeseň v PVK Vrútky

Muži odštartovali svoje pôsobenie v Pharma Group extralige, kde po prvej polovici obsadili ako nováčik súťaže zatiaľ 5. priečku. **Ženy obsadili v Slovenskom pohári 3. miesto a juniorky na Zimných majstrovstvách SR rovnako 3. miesto,** čo však ich tréner pán M. Žucha nepovažuje za uspokojivé umiestnenie

a avizuje oveľa tvrdšiu prípravu. Obe družstvá sú v tejto sezóne výrazne oslabené, pretože polovica hráčov už študuje v iných mestách a trénuje individuálne, čo sa podpísalo na ich slabších výkonoch. Pekný výsledok si z dvojkolových **Zimných majstrovstiev SR odniesli kadeti v podobe 3. miesta,** keď do druhej časti turnaja vstupovali

Juniorky na Zimných majstrovstvách SR

s plným bodovým kontom. Zverenci trénera Dušana Kuchárika kapitulovali iba v dvoch z 10-tich náročných zápasov, čo je slubným štartom do ligovej súťaže kadetov. Vrútocké ženské vodné pólo už dlhšiu dobu bojuje s nedostatočným počtom dievčat, preto sú kadetky túto sezónu posilou iných tímov. Ani tu sa však naše hostujúce hráčky

nestratili a všetky získali na Zimných majstrovstvách SR medailové umiestnenia.

Azda najväčšiu radosť robia sebe, rodičom a pánovi trénerovi M. Krejzlovi „decká“. Mladší žiaci si zahrajú baráž o jedno postupové miesto do skupiny prvých piatich družstiev, keď po dvoch kolách vo veľmi vyrovnanej skupine východ obsadili tretie miesto, pričom postupové boli prvé dve.

Najmladšie deti majú za sebou fantastický víkend v Prahe, kde na turnaji Memoriál Josefa Neumana vo vodnom póle nenašli vo vode premožiteľa a odniesli si za skvelé výkony zaslúžené zlaté medaily.

Mirka Dvoranová
PVK Vrútky

Mesto Vrútky kúpilo športové pomôcky

Mesto Vrútky bolo úspešné v zmysle vyhlásenej výzvy Úradu vlády Slovenskej republiky a na základe predloženej žiadosti mu bola pridelená dotácia vo výške 3 500 €. Predmetom bolo dodanie športového tovaru a vybavenia s cieľom zrealizovať projekt s názvom Nákup športovej výbavy a športovo-technického vybavenia realizovaný s finančnou podporou Úradu vlády Slovenskej republiky – program Podpora rozvoja športu na rok 2019, podprogram č. 4 – nákup športovej výbavy. Z dotácie sme obstarali futbalové lopty, školské žinenky, futbalové bránky, prekážkové sety, značkovacie méty, časomieru, švédsku debnu a stupeň víťazov. Aj touto formou podporuje mesto rozvoj športovania mládeže na svojom území. Športové pomôcky bude mať v správe vrútocké Centrum voľného času Domino. Využívať ich bude pri aktivitách na rôznych krúžkoch a slúžiť budú aj deťom vrútockých škôl.

Mgr. Juraj Gorilák

Aj na Hluchove sa hrá Petang

Pred pár rokmi pri vtedy ešte krčme pod Hradištom niekoľkým priateľom napadla myšlienka postaviť si ihrisko na petang. Slovo dalo slovo a po súhlase vtedajšieho prevádzkovateľa krčmy vznikli dve jednoduché ihriská. Po nesmelých začiatkoch a zoznamovaní sa s novou hrou sa postupne pridali ďalší susedia a začali sa uskutočňovať boje v hre zvanej petang. Po výmene prevádzkovateľa a zmene názvu reštaurácie na Pizzeria Kolonka sa ihriská prebudovali, zlepšili, zdokonalili, a tak sa mohlo pokračovať v petangu aj „ozajstnejšie“. Roku 2018 si priatelia tohto športu zorganizovali aj tzv. Hluchovskú ligu jednotlivcov. Roku 2019 sa uskutočnil už 2. ročník. Hrá sa dvojkolovo – jar a jeseň – systémom každý s každým. Prihlásilo sa osem hráčov, ktorí si

na ihrisku nič nedarovali. Samozrejme – všetky boje sa konajú v priateľskej atmosfére, a keďže sa hrá na úplne amatérskom základe, nechýba ani dobré pivo, gulášik a údené pstruhy. Sezóna sa uzatvára záverečným turnajom (teraz turnajom vylosovaných dvojíc tzv. PELE-MELE). Poďakovanie patrí všetkým sponzorom, ale aj zúčastneným, ktorí sa tešia na ďalšiu sezónu. Hluchovčanov táto hra tak chytila, že už reprezentovali Vrútky na turnajoch v SR a aj za hranicami, napr. na turnajoch v Bratislave, Lučenci, Rusovciach, Żywci (Poľsko), Užhorode (Ukrajina), Šabli (Bulharsko) a naposledy v bulharskom Primorsku. Výsledky nie sú až také dôležité, nejde o žiadne tituly... Hlavná je myšlienka tráviť voľný čas v kruhu priateľov a známych, ako aj nadväzovať nové priateľstvá. **Vrútockému športu zdar – a petangu zvlášť!**

Ing. Rastislav Zibolen

Mesto Vrútky počas adventu pozýva

LITERÁRNE PODUJATIE VENOVANÉ HANE ZELINOVEJ

4. december, 16.30 hod., Kultúrna sála Kriváň

OTVORENIE ADVENTNÝCH TRHOV (možno príde aj MIKULÁŠ...)

6. december, 16. hod., Pešia zóna pri stromčeku

DALIBOR KARVAY MIRIAM RODRIGUEZ BRÜLLOVÁ koncert

14. december, 17. a 19. hod., Kultúrna sála Kriváň

SÓLISTI DONSKÝCH KOZÁKOV koncert

17. december, 18. hod., Evanjelický kostol Dr. Martina Luthera Vrútky

TRIO SANGUINIS koncert

20. december, 18. hod., Kultúrna sála Kriváň

VIANOČNÁ KAPUSTNICA PRE SOCIÁLNE SLABÝCH A ĽUDÍ BEZ DOMOVA

23. december, od 11. hod., Pešia zóna

Vrútočan * Vydáva: Mesto Vrútky, Námestie S. Zachara 4, 038 61 Vrútky, IČO: 00 647 209

* Redakčná rada: predseda Mgr. Branislav Zacharides, členovia: Bc. Miriam Migátová, Mgr. Luboš Gottwald, Ing. Mgr. Jana Rišianová, Mgr. Zuzana Kötelešová, Ing. Igor Dobrovolný, Mgr. Igor Válek * Korektúry: Mgr. Elena Režná

* Adresa redakcie: Matušovičovský rad 6, 038 61 Vrútky * Tel: 043/424 18 08 * E-mail: vrutocan@vrutky.sk

* Stanoviská v jednotlivých článkoch môžu a nemusia odrážať stanovisko redakcie

* Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu, rozsah, grafické spracovanie článkov

* Uzávierka dopisovateľských materiálov je do 15. dňa v mesiaci* Distribúcia: Slovenská pošta, a. s.

* Tlač: Neoprint Plus, s. r. o., Za mostom 2, Vrútky * EV 5737/18 * ISSN 1339-6730

Náklad: 3200 ks, november - december 2019, poradové číslo 7 dátum vydania: 3. 12. 2019.

Vinotéka ANDRÉ

Ako jediný vo Vrútkach

Vám prinášame najširšiu ponuku vína a nápojov v spojení s posedením v exkluzívnych priestoroch. Máme pre Vás pripravených:

Viac ako 100 druhov fľaškových vín od popredných slovenských vinárov, 9 druhov kvalitných sudových vín, 80 druhov alkoholu svetových značiek, kvalitnú Taliansku kávu a mnoho ďalšieho.

 www.vinoteka-andre.sk info@vinoteka-andre.sk

 Sv. Cyrila a Metoda 3425/19, 0914 359 565
038 61 Vrútky

Vieme pre Vás zabezpečiť

Víno pre spoločenské podujatia ako svatby, stužkové, plesy, rodinné oslavy, firmy a podobne. (Samozrejmosťou sú množstevné zľavy)

- Darčkové balenia
- Súkromné degustácie
- Rodinné oslavy
- Firemné posedenia

Kde sa Vám postaráme o kompletný catering

8,00€

AKCIA
BEZODNÝ POHÁR
Každú stredu!
Vypi koľko vládzeš

4,50€

Najlacnejšia výmena
náplne Co2
na sódočku v
meste!